

FOB 04.439

Tilkendelsestidspunkt for forhøjet erhvervsevnetab i arbejdsskadesag

En tømrer faldt i 1985 ned fra et stillads og fik en ryglidelse. Året efter fik han tilkendt førtidspension og arbejdsskadeerstatning fordi hans erhvervsevnetab blev vurderet til 50 pct.

I 2001 forhøjede kommunen hans førtidspension med virkning fra 1996 (hvor manden tidligere havde ansøgt om pension). På baggrund af kommunens ændrede vurdering og en dom afsagt af Højesteret i 1999 besluttede arbejdsskademyndighederne i 2002 at forhøje mandens erhvervsevnetab fra 50 til 65 pct. - med virkning fra samme tidspunkt som den forhøjede førtidspension. Ændringen af erhvervsevnetabet var ikke begrundet i en ændring af mandens helbredstilstand - som havde været stationær siden i hvert fald 1986 - men udelukkende i kommunens forhøjelse af førtidspensionen og højesteretsdommen fra 1999.

Manden klagede til ombudsmanden over at forhøjelsen af hans erhvervsevnetab kun gik tilbage til 1996 og ikke til 1985 hvor han faldt ned fra stilladset.

Ombudsmanden udtalte at arbejdsskademyndighederne var forpligtede til at foretage en selvstændig vurdering af borgernes erhvervsevne efter arbejdsskadesikringsloven. Dette udelukkede efter ombudsmandens opfattelse at arbejdsskademyndighederne uden videre anvendte et skæringstidspunkt i arbejdsskadesagen som var begrundet i særlige regler i pensionslovgivningen. Ændringstidspunktet måtte således fastsættes fra det tidspunkt hvor manden opfyldte betingelserne for at få tilkendt erstatning efter reglerne i arbejdsskadesikringsloven. Ombudsmanden henstillede derfor til Ankestyrelsen at genoptage arbejdsskadesagen.

Ombudsmanden kritiserede i øvrigt Ankestyrelsens begrundelse for så vidt angår henvisningen til retsregler.

(J.nr. 2003-2928-024).

Det fremgår af sagen at A den 29. januar 1985 faldt ned fra et rullestillads under sit arbejde som tømrer og pådrog sig en ryglidelse.

Fra den 1. oktober 1986 modtog A forskud på mellemste førtidspension.

Den 30. december 1986 fik A tilkendt forhøjet almindelig førtidspension fra den 1. marts 1986.

Ved afgørelse af 18. december 1987 vurderede Sikringsstyrelsen (nu Arbejdsskadestyrelsen) A's tab af erhvervsevne til 65 pct. Efter afgørelsen skulle erstatningen for tab af erhvervsevne løbe fra den 1. marts 1986. Denne afgørelse klagede både forsikringsselskabet (...) og A selv over til Ankestyrelsen.

FOB 04.439

Forvaltningsret 114.3 - 12.1
- 13.3

Ankestyrelsen ændrede den 12. juli 1988 Sikringsstyrelsens afgørelse hvorefter A's erhvervsevnetab ved arbejdsskaden blev vurderet til 50 pct. Ankestyrelsen tiltrådte samtidig at den løbende ydelse var tilkendt fra den 1. marts 1986; fra dette tidspunkt anså Ankestyrelsen A's erhvervsevne for varigt nedsat som følge af arbejdsskaden. Ankestyrelsen bemærkede samtidig at der ikke efter arbejdsskadeforsikringsloven kan ydes renter af den tilkendte erstatning.

Herefter søgte A adskillige gange uden held at få sin sag genoptaget, ligesom A tidligere flere gange rettede henvendelse til mig.

Den 14. september 2001 traf Lyngby-Taarbæk Kommune afgørelse om at forhøje A's førtidspension til mellemste førtidspension med virkning fra 1. august 1996. Kommunen skrev således i sin afgørelse, meddelt i brev af 17. september 2001:

"Med baggrund i ændrede regler for tilkendelse af førtidspension, har Pensionsnævnet genvurderet Deres ansøgning fra 1996 om højere pension. De har tidligere deltaget i et arbejdsafklarende forløb, der ikke pegede på muligheder på arbejdsmarkedet, der kunne bringe Dem i arbejde igen. På baggrund af Deres langvarige fravær fra arbejdsmarkedet, Deres helbredsmæssige situation og de ændrede regler for tilkendelse af pension, er der ikke mulighed for at belyse en resterhvervsevne, der udelukker tilkendelse af mellemste førtidspension.

Ansøgningsdatoen i den tidligere sag var den 18.04.1996, og De tilkendes mellemste førtidspension efter de daværende gældende regler 3 måneder efter ansøgningen.

Idet vi ikke anser Deres erhvervsevne for ubetydelig, kan De ikke tilkendes højeste førtidspension."

A klagede ikke over denne afgørelse.

Den 24. januar 2002 traf Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om at forhøje A's erhvervsevnetab til 65 pct. med virkning fra 1. august 1996. Arbejdsskadestyrelsen skrev bl.a.:

"Afgørelsen om erhvervsevnetab er truffet på grundlag af de sociale oplysninger, der er indhentet efter den tidligere afgørelse. Vi har genoptaget Deres sag efter de forvaltningsretlige principper.

Ved afgørelsen har vi lagt vægt på, at Lyngby[-Taarbæk] Kommune den 14. september 2001 - efter tilkendegivelserne i Højesteretsdommen af 22. december 1999 - har tilkendt Dem mellemste førtidspension med virkning fra den 1. august 1996. Vi har ændret Deres erhvervsevnetab på baggrund af kommunens ændring.

...

De bestemmelser i loven om arbejdsskadeforsikring, der har betydning for afgørelsen, er trykt på bagsiden af brevet. Det gælder § 29 om genoptagelse af sager og modtagerens oplysningspligt og § 36 om fradrag for sociale ydelser. I loven om forsikring mod følger af arbejdsskade gælder det § 32 om tab af erhvervsevne, § 44 om udbetaling og § 55 om klagemulighed."

I brev af 14. maj 2002 klagede A til Ankestyrelsen over afgørelsen af 24. januar 2002.

Den 5. august 2002 stadfæstede Ankestyrelsen Arbejdsskadestyrelsens afgørelse. Som begrundelse for afgørelsen anførte Ankestyrelsen følgende:

"Ankestyrelsen har ved afgørelsen lagt til grund, at

De den 29. januar 1985 faldt ned fra et stillads under arbejdet, hvorved De brækkede 2 ribben og slog skulderen. De har siden haft smerter svarende til hele ryggen,

De den 30. december 1986 fik tilkendt forhøjet almindelig førtidspension i henhold til pensionslovens § 14, stk. 3, nr. 1, med virkning fra 1. marts 1986,

De den 26. marts 1987 fik tilkendt 10 % i erstatning for varigt men,

De den 12. juli 1988 fik tilkendt erstatning for tab af erhvervsevne svarende til en nedsættelse af Deres erhvervsevne til 50 %,

De den 17. august 1992 af Arbejdsskadestyrelsen og 28. juni 1993 af Ankestyrelsen fik afslag på at få Deres sag genoptaget,

Folketingets Ombudsmand den 7. februar 1992 meddelte Dem, at klager til ombudsmanden skal indgives inden et år efter, at den afgørelse, der klages over, er truffet. Folketingets Ombudsmand havde derfor ikke mulighed for at behandle en klage over en afgørelse, som Den Sociale Ankestyrelse havde truffet den 12. juli 1988,

De den 9. august 1995 af Arbejdsskadestyrelsen fik afslag på at få Deres sag genoptaget. Styrelsen lagde vægt på at der ifølge de fremsendte oplysninger ikke var sket nogen væsentlig ændring i Deres helbredsmæssige og erhvervsmæssige situation. Denne afgørelse blev tiltrådt af Ankestyrelsen den 24. november 1995. Ankestyrelsen bemærkede, dels at 5-årsfristen for genoptagelse af både men og erhvervsevnetab var overskredet, og dels at Ankestyrelsen ikke havde behandlet spørgsmålet om Deres ret til førtidspension, da der ikke var indgået anke over denne afgørelse,

De den 8. april 1997 af Arbejdsskadestyrelsen fik afslag på at få Deres sag genoptaget. Afgørelsen blev den 17. oktober 1997 tiltrådt af Ankestyrelsen. Ankestyrelsen lagde blandt andet vægt på, at Deres erhvervsmæssige situation ikke havde ændret sig siden De i 1986 fik tilkendt forhøjet almindelig førtidspension,

De har den 10. april 1997 fra Lyngby-Taarbæk Kommune fået meddelelse om, at Pensionssamrådet havde besluttet at fastholde tidligere kendelse på forhøjet almindelig førtidspension,

De den 4. februar 1998 af Arbejdsskadestyrelsen fik afslag på at få Deres sag genoptaget. Den 28. april 1998 har Ankestyrelsen tiltrådt Arbejdsskadestyrelsens afgørelse. Ankestyrelsen lagde vægt på, at der i forbindelse med anmodning om genoptagelse af Deres sag ikke var fremkommet nye oplysninger af nogen art,

De den 3. april 2001 i Østre Landsret har udtaget stævning mod Ankestyrelsen,

Østre Landsret den 22. august 2001 afviste den anlagte retssag mod Ankestyrelsen. Østre Landsret bemærkede, at de nedlagte påstande ikke havde en sådan beskaffenhed og klarhed, at de kunne danne grundlag for sagens behandling, da påstandene ikke var egnede til at indgå i en domskonklusion, der skulle kunne fuldbyrdes. Der var endvidere ikke i stævningen givet en udførlig fremstilling af de faktiske omstændigheder, hvorpå påstandene kunne støttes. Stævningen opfyldte derfor ikke kravene til en stævnings indhold, og den var herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling,

De den 14. september 2001 af Lyngby-Taarbæk Kommune har fået tilkendt mellemste førtidspension med virkning fra 1. august 1996. Lyngby-Taarbæk Kommune har henvist til de ændrede regler for tilkendelse af førtidspension, og Pensionsnævnet har derfor genvurderet Deres ansøgning fra 1996 om

højere pension. Ansøgningsdatoen i den tidligere sag var den 18. april 1996, og De blev derfor tilkendt mellemste førtidspension efter de daværende gældende regler 3 måneder efter ansøgningen,

De den 31. maj 2002 af Arbejdsskadestyrelsen fik afslag på [at få] Deres sag genoptaget.

Vi har ud fra disse oplysninger lagt til grund, at der alene fra perioden efter 1. august 1996 er dokumentation for, at Deres erhvervsevne kan anses for at være nedsat med 65 % (svarende til Deres erhvervsevnenedsættelse efter pensionslovgivningen). Ankestyrelsen har på denne baggrund ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at ændre Arbejdsskadestyrelsens afgørelse.

...

Bemærkninger til klagen:

De har oplyst, at De har anket Deres sag adskillige gange, og De har henvist til Højesterets kendelser i lignende sager.

Vi bemærker, at Ankestyrelsen er bekendt med Deres tidligere sager, stævning indgivet til Østre Landsret samt at De ikke har anket Deres oprindelige afgørelse om ret til førtidspension svarende til en nedsættelse af Deres erhvervsevne til 50 % til Ankestyrelsen.

...

Retsregler mv.

Vi har truffet afgørelsen efter lov om sikring mod følger af arbejdsskade (arbejdsskadeloven).

Det er lov nr. 79 af 8. marts 1978 om arbejdsskadeforsikring, jf. Socialministeriets lovbekendtgørelse nr. 450 af 25. juni 1987.

Vi henviser til

§ 27, om erstatning for tab af erhvervsevne Vi vedlægger uddrag af loven.

..."

A kommenterede i efterfølgende breve Ankestyrelsens afgørelse af 5. august 2002, og Ankestyrelsen besvarede den 22. januar 2003 A's breve således:

"De har i breve af 16. august 2002 og 25. november 2002 klaget over Ankestyrelsens afgørelse af 5. august 2002. De har anført, at vi ikke har taget stilling til om Deres tab af erhvervsevne er 100 %, at vi ikke har medinddraget de vigtigste dokumenter i Deres sag, og at der er fejl i en række afgørelsesdatoer.

Ankestyrelsen skal meddele, at de i Deres breve nævnte forhold ikke giver anledning til at genoptage Deres sag. Ankestyrelsen må derfor henholde sig til afgørelsen af 5. august 2002, hvorefter De er tilkendt erstatning for tab af erhvervsevne svarende til 65 % med virkning fra 1. august 1996. Det fremgår endvidere af Deres sag, at De den 14. september 2001 fik tilkendt mellemste førtidspension med virkning fra 1. august 1996 af Lyngby-Taarbæk Kommune.

Ankestyrelsen foretager sig herefter ikke videre i sagen."

I brev af 18. februar 2003 klagede A til mig. A henviste til Højesterets dom af 22. december 1999, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, s. 645. A anførte bl.a. at han ikke af afgørelserne kunne se at myndighederne havde foretaget en selvstændig vurdering, herunder inddraget lægefaglig ekspertise. På den baggrund kunne han ikke forstå skæringsdatoen for forhøjelsen af hans erhvervsevnetab. Endvidere mente A at Ankestyrelsen ikke havde taget ud-

trykkeligt stilling til at han i praksis mistede hele sin erhvervsevne i januar 1985, ligesom Ankestyrelsen ikke havde taget stilling til hans anmodning om renter. A gjorde endvidere opmærksom på at der ikke eksisterede en afgørelse fra Arbejdsskadestyrelsen af 31. maj 2002 som Ankestyrelsen i sin afgørelse af 5. august 2002 havde henvist til.

Den 2. juli 2003 sendte jeg A's henvendelse til Ankestyrelsen som en anmodning fra ham om at Ankestyrelsen udtrykkeligt tog stilling til om det A har anført, kunne give Ankestyrelsen grundlag for at genoptage behandlingen af A's arbejdsskadesag. Hvis dette ikke var tilfældet, sendtes henvendelsen som en anmodning fra ham om at Ankestyrelsen uddybede sin begrundelse for afgørelsen af 5. august 2002 (mit j.nr. 2003-0636-024).

Ankestyrelsen skrev i den anledning bl.a. følgende til A den 12. august 2003:

"I Ankestyrelsens afgørelse af 5. august 2002 blev det fremhævet, at der alene i perioden efter 1. august 1996 er dokumentation for, at Deres erhvervsevne kan anses for at være nedsat med 65 % (svarende til Deres erhvervsevnenedsættelse efter pensionslovgivningen). Ankestyrelsen skal uddybende oplyse, at erstatning for tab af erhvervsevne skal fastsættes således at den skadelidte stilles som om skaden ikke var sket. Det betyder for personer, der efter en arbejdsskade genoptager arbejdet, men til en lavere løn, fastsættes erhvervsevnetabet som forskellen i procent af det den skadelidte ville have tjent, hvis skaden ikke var sket, og den aktuelle indtægt. Til personer, der er udtrådt af arbejdsmarkedet og overgået til førtidspension fastsættes erhvervsevnetabet efter et skøn. I det skøn er arbejdsskademyndighederne ikke bundet af pensionsmyndighedernes vurdering af erhvervsevnen (U1996.-1167H), men er alene henvist til at tage hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning. Det påhviler den skadelidte at påvise størrelsen af erhvervsevnetabet. Når størrelsen er påvist anses hele tabet for at være en følge af skaden, medmindre arbejdsskademyndighederne kan godtgøre, at tabet eller dele deraf ikke er en følge af skaden.

Det forhold at myndighederne ikke er bundet af pensionsmyndighedernes afgørelser om førtidspension i administrationen af arbejdsskadesikringsloven betyder således, at arbejdsskademyndighederne selvstændig skal skønne over størrelsen af erhvervsevnetabet. Det betyder dog ikke, at en afgørelse om førtidspension er uden betydning for arbejdsskadesagen. Afgørelsen om førtidspension vil påvirke bevisvurderingen af et erhvervsevnetab.

Det betyder i relation til Deres sag, at De har påvist et erhvervsevnetab på omkring 65% ved Deres henvisning til den den 14. september 2001 tilkendte mellemste førtidspension. Ved tidligere afgørelser om erhvervsevnetab har det påviste tab udgjort 50%.

Ankestyrelsen har ved afgørelsen af 5. august 2002 lagt til grund, at der var påvist og dokumenteret et tab på 65%. Ankestyrelsen fandt ved afgørelsen at hele tabet kunne anses for at være en følge af skaden. Ankestyrelsen har ikke fundet, at arbejdsskaden den 29. januar 1985, hvor De brækkede 2 ribben og slog skulderen - og siden haft smerter svarende til hele ryggen, har medført et større erhvervsevnetab end 65%.

Ankestyrelsen har ikke fundet det dokumenteret, at Deres erhvervsevnetab - forud for den ændrede pensionskendelse (1. august 1996) - har været større end fastsat i tidligere afgørelse om erstatning efter arbejdsskadesikringsloven, nemlig svarende til 50 %. Ankestyrelsen har herved desuden lagt til grund, at

De ikke havde anket Deres oprindelige afgørelse om ret til førtidspension svarende til en nedsættelse af Deres erhvervsevnetab til 50% til Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen skal, med hensyn til Deres anmodning om at få tilkendt renter, oplyse, at der ikke i arbejdsskadesikringsloven er hjemmel for at tilkende renter, jf. SM U-9-96, hvorefter der ikke var hjemmel i loven til at udbetale renter af efterbetaling i tilfælde, hvor Arbejdsskadestyrelsen efter genoptagelse ved en ny afgørelse ændrede sin tidligere afgørelse. Desuden havde Ankestyrelsen ikke kompetence til at tage stilling til, om den skadelidte eventuelt var berettiget til renter efter renteloven.

Ankestyrelsens henvisning til Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 31. maj 2002 er en fejlskrift, idet den korrekte dato er 31. maj 2000."

A klagede til mig igen den 21. august 2003.

Den 2. december 2003 bad jeg Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen om at udtale sig i anledning af klagen. Jeg skrev bl.a. følgende til Ankestyrelsen:

"Jeg beder om at myndighederne i deres udtalelser redegør nærmere for det fastsatte ændringstidspunkts sammenhæng med den ændrede vurdering af størrelsen af erhvervsevnetabet i arbejdsskadesagen. Jeg beder også om en redegørelse for myndighedernes oplysningsgrundlag i forbindelse med den ændrede vurdering. Jeg bemærker i den forbindelse at Ankestyrelsen den 17. oktober 1997 tiltrådte Arbejdsskadestyrelsens afslag på genoptagelse af sagen af 8. april 1997 med henvisning til at (A)'s erhvervsmæssige situation ikke havde ændret sig siden 1986. Den 28. april 1998 tiltrådte Ankestyrelsen Arbejdsskadestyrelsens afslag på genoptagelse af 4. februar 1998 med henvisning til at der ikke var fremkommet nye oplysninger af nogen art."

Den 23. januar 2004 modtog jeg Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af 22. januar 2004. Arbejdsskadestyrelsen sendte samtidig en kopi af udtalelsen til A. Af udtalelsen fremgik bl.a.:

"Indledningsvis skal det pointeres, at Arbejdsskadestyrelsen ikke kommenterer på afgørelser truffet af Den Sociale Ankestyrelse.

Ved behandlingen af en arbejdsskadesag, hvor den tilskadekomne er tilkendt førtidspension er vi ikke bundet af pensionsmyndighedernes afgørelse om førtidspension, der tager udgangspunkt i borgerens samlede helbredstilstand. Arbejdsskadestyrelsen er berettiget og forpligtet til at foretage en selvstændig vurdering af borgerens erhvervsevne efter arbejdsskadesikringsloven. Dette følger blandt andet af UfR 1996.1167H og Ombudsmandsberetningen 1999, side 432.

Ved Arbejdsskadestyrelsens stillingtagen til spørgsmål om tab af erhvervsevne indhentes oplysninger med henblik på at dokumentere og fastsætte den tilskadekomnes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde jf. arbejdsskadesikringslovens § 17 stk. 1 (den tidligere lovs § 32 stk. 1). Heri indgår kommunens oplysninger og vurderinger af pensionsgraden som elementer i den skønsmæssige vurdering af sagen.

Ved Arbejdsskadestyrelsens vurdering af erstatning for tab af erhvervsevne, når tilskadekomne har fået tilkendt førtidspension, indgår endvidere blandt andet de kriterier, der er angivet i arbejdsskadesikringslovens § 17 stk. 2 (tidligere lovs § 32 stk. 2).

Afgørelsen af 24. januar 2002 har herefter taget udgangspunkt i de ovennævnte kriterier, og med vægt på oplysningerne fra de sociale myndigheder fastsat det dokumenterede varige tab af erhvervsevne.

Arbejdsskadestyrelsen har på den baggrund vurderet den tilskadekomnes tab af erhvervsevne til 65 procent samt at dette findes at være dokumenteret fra 1. august 1996, idet det ifølge de kommunale oplysninger svarer til anmodningen om genoptagelse af en pensionssag, der ikke tidligere har været anket.

Denne afgørelse blev tiltrådt af Den Sociale Ankestyrelse ved afgørelse af 5. august 2002."

I brev af 29. januar 2004 sendte A mig sine kommentarer til Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af 22. januar 2004.

Den 29. marts 2004 modtog jeg Ankestyrelsens udtalelse af samme dato. Af udtalelsen fremgik bl.a.:

"Ankestyrelsen skal indledningsvis henvise til vores brev af 12. august 2003 til (A).

Det påviste erhvervsevnetab af følgerne af (A)'s arbejdsskade, som indtraf den 29. januar 1985, blev oprindeligt fastsat til 50 % - svarende til størrelsen af den tilkendte førtidspension, som i øvrigt ikke blev påklaget. Om Ankestyrelsens opfattelse af sammenhængen mellem vurderingen af erhvervsevne efter reglerne om førtidspension og arbejdsskadesikring henvises til vedlagte brev af 12. august 2003 til (A).

(A)'s sag om erhvervsevnetabserstatning er den 17. oktober 1997 afvist at blive genoptaget efter genoptagelsesreglerne i arbejdsskadesikringsloven, idet der ikke var indtrådt væsentlige ændringer i forhold til det tidligere afgørelsesgrundlag. Derimod blev (A)'s sag efterfølgende genoptaget - efter reglerne om ulovbestemt remonstration - fordi (A)'s sag om førtidspension var blevet genoptaget under henvisning til Højesterets ændring af den hidtidige pensionspraksis. Baggrunden for genoptagelse af (A)'s sag om erstatning for tab af erhvervsevne efter arbejdsskadesikringsloven var, at en væsentlig præmis i forbindelse med (A)'s påvisning af erhvervsevnetabet netop blev ændret i forbindelse med pensionsmyndighedernes egen ændring af den tilkendte førtidspension til mellemste førtidspension med tilbagevirkende kraft.

Baggrunden for Ankestyrelsens ændring af størrelsen af erhvervsevnetabet var således ikke begrundet i en ændring af (A)'s faktiske helbredsforhold, men i realiteten begrundet i en anden og ny vurdering af erhvervsevnen i forhold til pensionslovgivningen efter Højesterets dom af 22. december 1999.

Ankestyrelsen fandt, at (A) nu havde påvist et større tab af sin erhvervsevne ved henvisning til den nu tilkendte mellemste førtidspension, og vi havde ikke grundlag for at føre et modbevis herfor. Der var herefter ikke tvivl om, at erhvervsevnetabet skulle fastsættes til 65 % og ændringstidspunktet blev knyttet til ændringstidspunktet for pensionstilkendelsen, idet der ikke i sagen var grundlag for at knytte tilkendelsestidspunktet til en faktisk indtrådt ændring i (A)'s helbredsforhold eller andre forhold.

Ankestyrelsen skal afslutningsvis nævne, at De i brev af 7. februar 1992 til (A) har udtalt, at [D]je ikke på det daværende grundlag havde udsigt til at kunne kritisere Ankestyrelsens afvisning af 29. oktober 1991 af at genoptage (A)'s sag (j.nr. 1992-120-023)."

Med brev af 13. april 2004 indsendte A på ny bemærkninger til sagen.

Ombudsmandens udtalelse

"Retsgrundlaget

§ 85 i lov om arbejdsskadesikring (lov nr. 422 af 10. juni 2003) indeholder følgende overgangsbestemmelser i stk. 1, stk. 3 og stk. 6-7:

‘§ 85. Loven træder i kraft den 1. januar 2004. Ændringen af erhvervs-sygdomsbegrebet i § 7 træder dog først i kraft den 1. januar 2005.

...

Stk. 3. Loven anvendes på

- 1) arbejdsulykker, der indtræder den 1. januar 2004 eller senere, og
- 2) erhvervs sygdomme, der anmeldes den 1. januar 2005 eller senere.

...

Stk. 6. Samtidig ophæves lov om sikring mod følger af arbejdsskade, jf. lovbekendtgørelse nr. 943 af 16. oktober 2000.

Stk. 7. Lov om sikring mod følger af arbejdsskade, jf. stk. 6, anvendes fortsat på

- 1) ulykkestilfælde, pludselige løfteskader og kortvarige skadelige påvirkninger, der er indtruffet før den 1. januar 2004, og
- 2) erhvervs sygdomme anmeldt før den 1. januar 2005.'

Lov om sikring mod følger af arbejdsskade (lovbekendtgørelse nr. 943 af 16. oktober 2000) indeholder i §§ 70 og 71, stk. 1-3, følgende overgangsbestemmelser:

‘§ 70. Loven træder i kraft den 1. januar 1993.

Stk. 2. Loven anvendes på

- 1) arbejdsulykker og kortvarige skadelige påvirkninger, der indtræder på ikrafttrædelsesdatoen eller senere, og
- 2) erhvervs sygdomme, der anmeldes på ikrafttrædelsesdatoen eller senere.

§ 71. Samtidig ophæves lov om arbejdsskadeforsikring, jf. lovbekendtgørelse nr. 450 af 25. juni 1987 med senere ændringer.

Stk. 2. Lov om arbejdsskadeforsikring anvendes dog fortsat på

- 1) arbejdsulykker og kortvarige skadelige påvirkninger, der er indtruffet før denne lovs ikrafttræden, og
- 2) erhvervs sygdomme m.v., der er anmeldt før denne lovs ikrafttræden.

Stk. 3. I sager, der er omfattet af stk. 2, anvendes denne lovs §§ 32, 36, 43, 44, 54 og 55 i stedet for §§ 27, 31, 39, 40, 53 og 54 i lov om arbejdsskadeforsikring ved

- 1) fastsættelse af ophørstidspunktet for en varig løbende erstatning for tab af erhvervsevne,
- 2) fastsættelse af det tidspunkt, for hvilket erstatning for tab af forsørger længst kan udbetales,
- 3) omsætning af løbende årlig erstatning for tab af erhvervsevne og for tab af forsørger til efterladt ægtefælle m.fl. til kapitalbeløb,
- 4) udbetaling af erstatning og godtgørelsesbeløb,
- 5) høring af sagens parter og

6) aktindsigt og klageadgang for sagens parter og arbejdsgiveren.'

§ 71, stk. 3, blev med den citerede ordlyd indsat ved § 15 i lov nr. 288 af 12. maj 1999. I bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslaget er følgende anført, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, s. 4228:

'Det foreslås, at ændringerne i lov om sikring mod følger af arbejdsskade også skal gælde for de sager, der fortsat behandles efter lov om arbejdsskadeforsikring fra 1978.'

Arbejdsskadeforsikringsloven fra 1978 bygger for så vidt angår skadelidtes og efterladtes rettigheder på de samme principper som lov om sikring mod følger af arbejdsskade.'

I betænkning over lovforslaget afgivet af Socialudvalget den 20. april 1999 er følgende anført, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg B, s. 621:

'...

Det foreslås, at de nye regler også kommer til at gælde for sager efter arbejdsskadeforsikringsloven fra 1978.'

Det følger af overgangsbestemmelserne i henholdsvis § 85, stk. 7, nr. 1, i (den gældende) lov om arbejdsskadesikring (lov nr. 422 af 10. juni 2003) og § 71, stk. 3, nr. 4, jf. stk. 2, nr. 1, i lovbekendtgørelse nr. 943 af 16. oktober 2000 om sikring mod følger af arbejdsskade samt forarbejderne hertil, at sidstnævnte lovbekendtgørelses § 32 anvendes i stedet for § 27 i lov om arbejdsskadeforsikring (lovbekendtgørelse nr. 450 af 25. juni 1987) ved udbetaling af erstatning og godtgørelsesbeløb i de sager der fortsat behandles efter lov om arbejdsskadeforsikring fra 1978 (dvs. lovbekendtgørelse nr. 450 af 25. juni 1987). § 32 i lovbekendtgørelse nr. 943 af 16. oktober 2000 vedrører erstatning for tab af erhvervsevne og indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

'Erstatning for tab af erhvervsevne

§ 32. Har arbejdsskaden medført nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, tilkommer der den pågældende erstatning for tab af erhvervsevne. Der ydes ikke erstatning, hvis erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Stk. 2. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og optræning.

Stk. 3.

...

Stk. 4. Erstatningen tilkendes som en løbende ydelse, medmindre denne kapitaliseres efter reglerne i § 43.

Stk. 5. Ved fuldstændigt tab af erhvervsevne udgør den løbende ydelse årlig 4/5 af skadelidtes årsløn, jf. § 41, og ved nedsættelse af erhvervsevnen en forholdsmæssig del heraf.

Stk. 6. Den årlige ydelse udbetales med 1/12 månedlig forud og løber fra tidspunktet for afgørelsen, medmindre særlige omstændigheder taler for et andet tidspunkt.

Stk. 7. For skadelidte, der den 1. juli 1999 er fyldt 60 år, ophører den løbende erstatning med udgangen af den måned, hvor skadelidte fylder 67

år. Den løbende erstatning afløses på dette tidspunkt af et engangsbeløb på 2 gange den årlige erstatning efter stk. 5. Er skadelidte på tidspunktet for afgørelsen fyldt 67 år, udbetales erstatningen som anført i 2. pkt.

Stk. 8. For skadelidte, der fylder 60 år den 1. juli 1999 eller senere, ophører den løbende erstatning med udgangen af den måned, hvor skadelidte fylder 65 år. Den løbende erstatning afløses på dette tidspunkt af et engangsbeløb på 4 gange den årlige erstatning efter stk. 5. Er skadelidte på tidspunktet for afgørelsen fyldt 65 år, udbetales erstatningen som anført i 2. pkt.'

Det følger bl.a. af bestemmelsen at der tilkommer skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne hvis arbejdsskaden har medført nedsættelse (på mindst 15 pct.) af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet skal der tages hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og optræning.

Afgørelserne om erhvervsevnetabet

Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen har som bekendt ved afgørelserne af henholdsvis 24. januar 2002 og 5. august 2002 ændret vurderingen af Deres erhvervsevnetab fra 50 pct. til 65 pct. med virkning fra den 1. august 1996.

Arbejdsskadestyrelsen har begrundet ændringen med at Lyngby-Taarbæk Kommune - efter tilkendegivelserne i højesteretsdommen af 22. december 1999 - den 14. september 2001 tilkendte Dem mellemste førtidspension med virkning fra den 1. august 1996.

Ankestyrelsen har bl.a. lagt til grund for sin afgørelse af 5. august 2002 at Ankestyrelsen den 17. oktober 1997 tiltrådte Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af 8. april 1997 om afslag på genoptagelse af Deres arbejdsskadesag med den begrundelse 'at Deres erhvervsmæssige situation ikke havde ændret sig siden De i 1986 fik tilkendt forhøjet almindelig førtidspension'. Ankestyrelsen har endvidere lagt til grund at der alene fra perioden efter den 1. august 1996 er dokumentation for at Deres erhvervsevne kan anses for at være nedsat med 65 pct. '(svarende til Deres erhvervsevnenedsættelse efter pensionslovgivningen)'.

Ankestyrelsen har i sin uddybende begrundelse i brevet af 12. august 2003 bl.a. anført at Ankestyrelsen desuden har lagt til grund at De ikke havde anket Deres oprindelige afgørelse om ret til førtidspension svarende til en nedsættelse af Deres erhvervsevnetab til 50 pct. til Ankestyrelsen.

I udtalelsen af 29. marts 2004 til mig har Ankestyrelsen præciseret at baggrunden for Ankestyrelsens ændring af størrelsen af erhvervsevnetabet ikke var begrundet i en ændring af Deres faktiske helbredsforhold, men i realiteten begrundet i en anden og ny vurdering af erhvervsevnen i forhold til pensionslovgivningen efter Højesterets dom af 22. december 1999. Ankestyrelsen har tilføjet at ændringstidspunktet blev knyttet til ændringstidspunktet for pensionstilkendelsen, idet der ikke i arbejdsskadesagen var grundlag for at knytte tilkendelsestidspunktet til en faktisk indtrådt ændring i Deres helbredsforhold eller andre forhold.

Jeg må således lægge til grund at Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen anser Deres helbredsforhold for at have været stationær siden - i hvert fald - 1986. Ankestyrelsen vurderede den 12. juli 1988 er-

hvervsevnetabet i arbejdsskadesagen til 50 pct. De har flere gange siden da fået afslag på genoptagelse af Deres arbejdsskadesag med henvisning til at der ikke var sket ændringer i Deres helbredstilstand. Denne vurdering af Deres erhvervsevnetab har Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen imidlertid nu - på baggrund af de samme helbredsmæssige forhold - ændret til 65 pct. Ændringen er sket fordi Lyngby-Taarbæk Kommune efter Højesterets dom af 22. december 1999 genoptog Deres pensionssag og tilkendte Dem mellemste førtidspension.

Ifølge reglerne for ombudsmandens virksomhed kan jeg kun i begrænset omfang tage stilling til afgørelser der helt eller delvis bygger på en særlig fagkyndig viden. En kontrol af de lægefaglige vurderingers rigtighed kræver en fagkundskab som ombudsmanden ikke har.

Med den begrænsning er udgangspunktet for min prøvelse i sagen det faktum Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen lagde til grund for deres afgørelser. Ombudsmanden kan f.eks. prøve om de foreliggende faktiske oplysninger er forstået eller opfattet korrekt, om sagen er tilstrækkeligt belyst, eller om der bør tilvejebringes yderligere oplysninger, og om oplysninger efter en sædvanlig bevismæssig vurdering kan lægges til grund for afgørelsen, jf. Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 901.

På samme måde som domstolene er ombudsmanden imidlertid tilbageholdende med at tilsidesætte myndighedernes afgørelser i sager af denne karakter. En tilsidesættelse kræver et særligt sikkert grundlag, jf. Højesterets dom af 29. juni 2004 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2004, s. 2444.

Jeg har derfor ikke forudsætninger for at foretage en nærmere efterprøvelse af om det er korrekt at fastsætte Deres erhvervsevnetab til 65 pct., og jeg kan således ikke kritisere at erhvervsevnetabet nu er fastsat til 65 pct.

Fastsættelsen af ændringstidspunktet

Fastsættelsen af ændringstidspunktet er imidlertid et juridisk spørgsmål som jeg kan efterprøve fuldt ud.

Det fremgår af Lyngby-Taarbæk Kommunes afgørelse af 14. september 2001 at ændringstidspunktet i pensionssagen er begrundet i ansøgningsdatoen i den tidligere pensionssag, nemlig den 18. april 1996. Kommunen henviste til at De efter de dagældende regler tilkendtes mellemste førtidspension 3 måneder efter ansøgningen, dvs. fra den 1. august 1996. (For en ordens skyld vil jeg gerne understrege at min undersøgelse ikke omfatter Lyngby-Taarbæk Kommunes afgørelse. Jeg vil i øvrigt efter § 14 i ombudsmandsloven være afskåret fra at behandle en klage over afgørelsen fordi den som jeg har forstået det ikke er påklaget).

Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen kan efter min opfattelse ikke tillægge forhold der specifikt vedrører regler i pensionslovgivningen betydning i en arbejdsskadesag, og der er ikke holdepunkter i arbejdsskadesikringsloven for at antage at pensionslovgivningens (tidligere gældende) ansøgningsregler kan tillægges betydning for fastsættelsen af ændringstidspunktet i arbejdsskadesagen.

Som Arbejdsskadestyrelsen også er inde på i sin udtalelse af 22. januar 2004 til mig, følger det bl.a. af Højesterets dom, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1996, s. 1167 ff, og Folketingets Ombudsmands beretning for 1999, s. 426 ff at arbejdsskademyndighederne ikke er bundet af pen-

sionsmyndighedernes afgørelse om førtidspension, og at arbejdsskade-myndighederne er berettiget og forpligtet til at foretage en selvstændig vurdering af borgernes erhvervsevne efter arbejdsskadesikringsloven.

Dette udelukker imidlertid ikke - som i denne sag - at kommunens vurdering i pensionssagen kan indgå i grundlaget for arbejdsskade-myndighe-dernes vurdering af erhvervsevnetabet. Men det udelukker efter min op-fattelse at arbejdsskade-myndighederne uden videre anvender et skæ-ringstidspunkt i arbejdsskadesagen som er begrundet i særlige regler i pensionslovgivningen.

Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen har - på baggrund af Lyngby-Taarbæk Kommunes tilkendelse af mellemste førtidspension til Dem og Højesterets dom af 22. december 1999 - revurderet Deres arbejdsskade-sag og foretaget en ny vurdering af Deres erhvervsevne således at den samme helbredsmæssige tilstand efter den nye vurdering udløser en større erstatning til Dem i henhold til arbejdsskadesikringslovens regler om erhvervsevnetab. I en sådan situation må Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen ved en stillingtagen til hvornår den ændrede vurdering af erhvervsevnetabet skal have virkning fra, (alene) anvende reglerne i ar-bejdsskadesikringsloven og eventuelle anvendelige, almindelige regler om forældelse. Ændringstidspunktet må således efter min opfattelse fastsættes fra det tidspunkt hvor De opfyldte betingelserne for at få til-kendt erstatning, jf. også Preben K. Hansen og Leif Rasmussen, Ar-bejdsskadesikringsloven med kommentarer, 2003, s. 577.

Jeg henviser tillige til Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2002, s. 1840. Denne sag drejede sig om tidspunktet for erhvervsevne-tabserstatning hvor der oprindelig fejlagtigt skete afvisning af anmeldelse om arbejdsskade. Under sagen for Højesteret var det oplyst at det var Ankestyrelsens praksis under en genoptaget sag om erhvervsevnetabs-erstatning at lade den nye afgørelse få virkning fra tidspunktet for den op-rindelige afgørelse hvis det konstateredes at denne havde været behæf-tet med væsentlige fejl eller mangler og derfor havde fået et indhold der var materielt forkert. I overensstemmelse med denne praksis fandt Høje-steret at erhvervsevnetabs-erstatningen skulle tillægges virkning fra Sik-ringsstyrelsens oprindelige afgørelse i sagen.

I denne forbindelse henviser jeg endvidere til Preben K. Hansen og Leif Rasmussen, Arbejdsskadesikringsloven med kommentarer, 2003, s. 810.

Jeg kan tilføje at det efter min opfattelse er uden betydning for fastsæt-telsen af ændringstidspunktet om De undervejs har forsømt at påklage tidligere truffne afgørelser i pensionssagen eller i arbejdsskadesagen om erhvervsevnetabet. Det afgørende er at myndighederne har anlagt en ændret vurdering af den samme helbredsmæssige tilstand hos Dem. Det er ligeledes irrelevant for spørgsmålet om fastsættelsen af ændringstids-punktet at jeg i brev af 7. februar 1992 udtalte at der ikke var udsigt til at jeg ville kunne kritisere Ankestyrelsens afvisning af 29. oktober 1991 af at genoptage Deres sag. Som nævnt ovenfor er jeg afskåret fra at tage stilling til spørgsmål der kræver særlig lægelig fagkundskab, og jeg har som det fremgår ovenfor heller ikke ved min nuværende behandling af Deres sag taget stilling til rigtigheden af at fastsætte Deres erhvervsev-netab i arbejdsskadesagen til 65 pct. Hertil kommer at temaet for min vurdering i udtalelsen af 7. februar 1992 - på baggrund af bestemmelsen i § 6, stk. 2, i den dagældende lov om Folketingets Ombudsmand (lovbe-kendtgørelse nr. 642 af 17. september 1986, jf. nu § 13, stk. 3, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) - var om der forud

for Ankestyrelsens afgørelse af 29. oktober 1991 var fremkommet nye oplysninger i sagen som burde have ført til en genoptagelse af sagen.

Jeg har på baggrund af ovenstående henstillet til Ankestyrelsen at arbejdsskadesagen genoptages med henblik på at der fastsættes et ændringstidspunkt efter reglerne i arbejdsskadesikringsloven i lyset af det jeg har anført.

Jeg har bedt Ankestyrelsen underrette mig om den afgørelse der bliver truffet i anledning af min henstilling.

Myndighedernes begrundelser - henvisning til retsregler

§ 24 i forvaltningsloven (lov nr. 571 af 19. december 1985 som ændret ved § 3, nr. 2, i lov nr. 382 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forvaltningsloven) har følgende ordlyd:

‘§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Stk. 3. § 24, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, gælder ikke i de sager, der er nævnt i § 9, stk. 4. Begrundelsens indhold kan i øvrigt begrænses i det omfang, hvori partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jf. § 15.’

Jeg har koncentreret denne del af min undersøgelse om myndighedernes henvisning i afgørelserne af henholdsvis 24. januar 2002 og 5. august 2002 til de relevante retsregler.

Efter § 24 i forvaltningsloven skal en begrundelse for en afgørelse indeholde en henvisning til de retsregler i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. Henvisningen skal være klar og specifik, dvs. omtale retsreglerne så de uden videre kan identificeres af den pågældende ved angivelse af lovens eller bekendtgørelsens nummer og dato (eller hvis det efter omstændighederne er tilstrækkeligt ved lovens sædvanlige kaldenavn) samt ved præcis angivelse af de relevante bestemmelsers paragraf, stykke, litra eller nummer etc. Jeg henviser til Hans Gammeltoft-Hansen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 556 ff.

Arbejdsskadestyrelsen har i sin afgørelse af 24. januar 2002 henvist til ‘loven om arbejdsskadeforsikring’ og herefter blandt flere bestemmelser henvist til ‘§ 32 om tab af erhvervsevne’.

Under henvisning til at arbejdsskadeforsikringsloven siden De var udsat for Deres arbejdsskade den 29. januar 1985, er blevet ændret en hel del gange og ligeledes har ændret navn mere end én gang, mener jeg at Arbejdsskadestyrelsen burde have henvist til den relevante lovs nummer og dato i Lovtidende. Jeg mener ligeledes at Arbejdsskadestyrelsens henvisning til hele § 32 ikke i tilstrækkelig grad opfylder kravet i forvaltningslovens § 24, stk. 1, 1. pkt.

Ankestyrelsen har i sin afgørelse af 5. august 2002 henvist til § 27 om erstatning for tab af erhvervsevne i lov nr. 79 af 8. marts 1978 om ar-

bejdsskadeforsikring, jf. Socialministeriets lovbekendtgørelse nr. 450 af 25. juni 1987.

Som det fremgår af de overgangsbestemmelser jeg har citeret ovenfor under afsnittet 'Retsgrundlaget' - særligt § 71, stk. 3, nr. 4, jf. stk. 2, nr. 1, i lovbekendtgørelse nr. 943 af 16. oktober 2000 om sikring mod følger af arbejdsskade hvorefter sidstnævnte lovbekendtgørelses § 32 anvendes i stedet for § 27 i lov om arbejdsskadeforsikring (lovbekendtgørelse nr. 450 af 25. juni 1987) ved udbetaling af erstatning og godtgørelsesbeløb, er Ankestyrelsens henvisning til § 27 i lovbekendtgørelse nr. 450 af 25. juni 1987 forkert. Dette mener jeg er beklageligt.

Jeg har gjort Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen bekendt med min opfattelse.

Herefter foretager jeg mig ikke mere i anledning af Deres klage."

NOTER: (*) FOB 1999, s. 426 og s. 432.